Arbeids- og sosialdepartementet

Oslo, 09.07.2021

HØRINGSSVAR – FORSLAG TIL ENDRINGER I FORSKRIFT OM ARBEID SOM UTFØRES I ARBEIDSTAKERS HJEM

Vi viser til utsendt høring med forslag til endringer i forskrift om arbeid som utføres i arbeidstakers hjem.

Finansforbundet er den største fagforeningen innen finanssektoren. Vi representerer over 32 000 medlemmer fra over 300 bedrifter. Finanssektoren har i svært stor utstrekning fulgt myndighetenes pålegg og anbefaling om hjemmekontor under koronapandemien. Finans er videre en bransje som mest sannsynlig i stor grad vil benytte seg av hjemmekontor etter pandemien er over. Regelverket vil dermed få stor betydning for våre medlemmers arbeidshverdag.

Finansforbundet finner det positivt at departementet har gjennomgått dagens regulering og sett på nødvendige endringer i lys av den enorme teknologiske utviklingen de siste 20 år. Det er samtidig helt avgjørende å foreta en større kartlegging av omfang, utviklingstrekk og konsekvenser ved bruk av hjemmekontor for å synliggjøre forhold som tilsier ytterligere eller andre endringer som ikke er tydelige i dag. Flesteparten av våre medlemmer har i våre undersøkelser av arbeidsmiljøet på hjemmekontor gitt uttrykk for de positive sidene den økte fleksibiliteten medfører. Samtidig ser vi at hjemmearbeid over lang tid kan ha negativ effekt på det psykiske og fysiske arbeidsmiljøet uten tilstrekkelig tilrettelegging.

Vi er opptatt av at hjemmekontor må være frivillig. Det er ikke alle som har forutsetninger for et velfungerende arbeidsmiljø hjemme. Reguleringen av hjemmekontor må ha sin hensikt å verne de ansatte, bidra til å jevne ut styrkeforholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker og sørge for at samtlige i det norske arbeidslivet har et forsvarlig arbeidsmiljø på hjemmekontor.

Finansforbundet påpeker videre at forskriften ikke tar høyde for at fremtidens arbeidsplasser ikke nødvendigvis kun begrenser seg til en kombinasjon av hjemmet og kontoret. Det er grunn til å anta at hytter, kafeer, andres hjem og hoteller vil bli benyttet. Den digitale utviklingen gjør videre at vi kan arbeide fra hvor som helst i verden. Finansforbundet etterlyser en regulering som tar høyde for denne mobiliteten.

Vi vil i det følgende komme med våre innspill når det gjelder:

- Unntak fra krav om skriftlig avtale ved spesielle situasjoner
- Behov for regulering av krav til utstyr og dekning av kostnader ved hjemmekontor
- Om det er behov for særlige arbeidstidsbestemmelser ved hjemmekontor
- Kartlegging av arbeidsmiljøet ved hjemmekontor

Unntak fra krav om skriftlig avtale ved spesielle situasjoner

Ved ordinært hjemmearbeid gjelder et krav om skriftlig avtale. Departementet har imidlertid vurdert om det bør åpnes for et unntak fra kravet til skriftlig avtale for helt spesielle situasjoner, som den vi har sett under pandemien. Det er departementets vurdering at en eventuell unntaksbestemmelse bør gå ut på at det istedenfor avtale kan gis informasjon fra arbeidsgiver, etter drøftinger med tillitsvalgte, om de punkter som er opplistet i forskriftens § 2.

Det er departementets syn at en eventuell unntaksregel bør være forbeholdt særskilte unntakssituasjoner hvor det er myndighetene som har gitt påbud om eller anbefalt hjemmekontor. Departementet vurderer at unntaket fra kravet om skriftlig avtale ikke bør gjelde for pålagt hjemmekontor som skyldes mer ordinære "force majeure"- omstendigheter, som for eksempel ras eller brann. Normalt vil slike omstendigheter ikke være av den varighet som vi har sett under pandemien, og arbeidsgiver vil også på en annen måte ha rådighet over situasjonen.

Finansforbundet støtter behovet for en unntaksregel ved helt spesielle situasjoner, og at arbeidsgiver da kan gi informasjon etter drøftelser med tillitsvalgte om de opplistede forhold. Etter Finansforbundets vurdering foreligger det imidlertid gode grunner til at unntaket også skal omfatte pålagt hjemmekontor ved "force majeure"- omstendigheter. Slike hendelser kan også være av ekstreme karakter, og i gitte situasjoner vil de kunne vare over lang tid. Drøftelser med tillitsvalgte vil også i slike situasjoner sikre dialog mellom partene og balanserte løsninger, samtidig som de ivaretar arbeidsgivers behov for effektiv. Dette vil kunne være en smidigere løsning i uforutsigbare og ressurskrevende situasjoner.

Behov for regulering av krav til utstyr og dekning av kostnader ved hjemmekontor

I forbindelse med gjennomgang av reglene har det vært tatt opp om forskriften bør regulere nærmere hvilket utstyr arbeidsgiver skal stille til arbeidstakers disposisjon ved hjemmearbeid, herunder arbeidsgivers dekning av ulike kostander.

En regulering av dette i forskrift vil etter departements vurdering være inngripende i arbeidsgivernes vurderinger og organisering av virksomheten. Det vil kunne være lite fleksibelt, og være vanskelig å tilpasse til ulike situasjoner. Departementet mener derfor at krav til utstyr til hjemmearbeidet og dekning av ulike kostander fortsatt ikke bør reguleres i forskriften.

Finansforbundet er ikke enig i dette. Vi mener forskriften må pålegge arbeidsgiver å dekke kostnader for å sikre nødvendig utstyr og tilrettelegging. Uten et slikt pålegg risikerer vi ulik grad av tilrettelegging på hjemmekontoret avhengig av hvilken bedrift den enkelte er ansatt i og den konkrete forhandlingssituasjonen. I denne sammenheng fremhever Finansforbundet drøftelser med tillitsvalgte. Mange av våre virksomheter har allerede forpliktet seg til å bidra med et minimumsbeløp, med mulighet for økt tilskudd der det foreligger konkret behov for dette.

Finansforbundet påpeker videre at dekning av bredbåndsutgifter er naturlig. Skattereglene for nødvendig arbeidsutstyr hjemme bør harmonere med hva slikt utstyr koster. Vi understreker videre viktigheten av at arbeidsgiver sørger for tilstrekkelig forsikringsdekning ved hjemmekontor.

Om det er behov for særlige arbeidstidsbestemmelser ved hjemmekontor

Departementet ber om høringsinstansenes innspill om hvorvidt hjemmearbeid bør omfattes av de ordinære reglene om arbeidstid i arbeidsmiljøloven, eller om det er behov for særlige bestemmelser. I så tilfelle ber departementet høringsinstansene presisere hvilke og med hvilken begrunnelse.

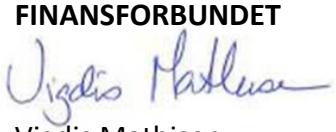
Finansforbundet er av den klare oppfatning at de ordinære reglene om arbeidstid i arbeidsmiljøloven også skal gjelde ved hjemmearbeid. Dersom arbeidsgiver har andre behov og tungtveiende begrunnelser for dette, kan det inngås avtaler med tillitsvalgte. Svært mange arbeidsplasser har fleksible fleksitidssystemer som vil kunne ivareta "vekslingen" mellom arbeid og fritid når arbeidet foregår i hjemmet.

Arbeidsmiljøloven er en vernelov, og skal sikre arbeidstakerne en arbeidstid som er forsvarlig uten unødige helsemessige eller sosiale belastninger. Finansforbundet har over en lengre periode erfart at arbeidstidsbestemmelsene er under press – mange arbeidsgivere har et ønske om å endre og forlenge normalarbeidsdagen. De ansatte er spesielt utsatte når deres eget hjem også blir en arbeidsplass med alt utstyr lett tilgengelig. Ansattes rett til å logge av er vesentlig og må beskyttes, videre at egen og barns sykdom respekteres.

Om oppfølging av arbeidsmiljø

Departementet vurderer det som uhensiktsmessig med endringer i reglene om arbeidsgivers plikter til oppfølging av arbeidsmiljøet. Finansforbundet er enige i denne vurderingen, og mener dagens reguleringer treffer godt nok. Hjemmekontor-ordninger er et gode for både arbeidstakere og for arbeidsgivere, og noe Finansforbundet ønsker å beholde også i fremtiden. For å ivareta attraktiviteten og fleksibiliteten må slike ordninger ikke medføre flere administrative rutiner/prosesser enn nødvendig, da dette raskt kan begrense arbeidsgiveres ønske om å tilrettelegge for hjemmekontor.

Med vennlig hilsen
FINANSFORBUNDET

Vigdis Mathisen
forbundsleder